

Forfatter: Falster, Christian

Titel: Satirer, 1720-42

Citation: Falster, Christian: "Satirer, 1720-42", i Falster, Christian: *Satirer, 1720-42*, udg. af Aage Schiøttz-Christensen, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, C.A. Reitzel, 1982, s. 19. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-falster05-shoot-idm140600520556016.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Satirer, 1720-42

8.

Medens Holberg blev digter ud af overskuddet i sin natur (den »poetiske Raptus«), måtte Falster hjælpes ind i poesien, og da det sker, knytter han sig til den ved en bevidst viljesakt i forbindelse med den »umættelige lyst til at undervise«, der for ham var det uvilkårliges manifestation.*

Allerede før Ribetiden havde filologen i ham drevet ham til oversættelsen af Ovids *Tristia*, der dog først udkom 1719. Da han var blevet konrektor i Ribe og førstekraft ved skolen, forener filologen sig med pædagogen, og ud fra den dobbelte tilskyndelse fuldfører* 20 han en metrisk oversættelse af Juvenals 14. satire -den med det berømte slogan: »*Maxima debet ur puero reverentia!*«, d.e. man skylder den opvoksende ungdom den største ærbødighed og omsorg!

Medens Ovid-oversættelsen var på rimele alexandrinere, verterer han Juvenal i den ældre danske satiredignings dragt - den rimele, ottelinjede strofe med regelmæssig vekslen af fire- og trefodsjamber, som han siden anvender i samtlige sine danske satirer.

Da Juvenaloversættelsen er færdig, sender han den i manuskript til sin patron Chr. Rantzau (1684-1771) med anmodning om at måtte tilegne ham den. Men Rantzau er ikke tilfreds. I kraft af sin sikre sans for litterær værdi ser han, at med al god vilje har Falster forringet Juvenal, og så svarer han ham således:7

... mens almindeligen at anmercke, da er det efter mit tykke en al for tvungen, for ei at sige umelig Sag, med fuldkommen god held i lige mange Vers at oversætte en *Poet* ...

Men til det negative i afvisningen følger Rantzau derefter en positiv opfordring, der viser ham som Holbergs medvider - en mand i ægte samføling med det nybrud i dansk åndsliv, der finder sted i tiden omkring 1720.

Medens hans ene klient - Holberg - i så henseende kunne klare sig selv og tilmed gå i spidsen, vil Rantzau nu gerne have sin anden klient, den forsigtige og mindre oprindelige Falster, med i samme bevægelse fra *les Anciens* over til *les Modernes*. Han fortsætter sit brev således: 21
... dernest, var det ei vanskeligere end misligt, skulde jeg holde det for langt lettere at *imiteré* ved *application* paa wore tider en *Poet*, end at *verté*re ham ...

Den klare tanke i det tunge sprog er den, at i stedet for at oversætte en gammel Juvenal skulle man hellere søge at blive en ny: du skal ikke oversætte romernes Juvenal - du skal blive danskernes! Rantzau bruger ganske vist ordet *imiteré*, men imitere på den måde er ikke at imitere, men at blive sig selv.

Efter det svar anser klienten Falster det for sin skyldighed at stille sin Juvenal i bero - hvad han også gør.

Medens man siden Christen Thaarups Falsterudgave 1840 har ment, at versionen forelå i en nu tabt udgave fra 1718 eller 19 (således Ehrencron-Müller i hans *Forfatterlexicon*, 1926), fremgår det med sikkerhed af oversete udtalelser i Falsters fortale, at den har henligget i hans skuffe, indtil den fremkom i den smukke udgave fra 1731.

At Falsters vej til poesien har været den, der her antages, bestyrkes af denne midlertidige henlæggelse af Juvenalversionen: gennem det tomrum, der derved opstår, får antagelsen sammenhæng og sandsynlighed.

Efter Rantzaus brev har Falster befundet sig i en tilstand af rådvildhed. Hvorledes skulle han, der var så bunden til de Gamle, nu kunne gå over til de Moderne?

Som yderligere tilskyndelse sender Rantzau ham 22
året efter det hidtil udkomne af »Peder Paars« med følgende bemærkning:8
... jeg vil ønske dend for HE r *Rector* maa have *Gratiam Novitatis*, er ellers efter mit tykke en schmuk *invention* og Klygtig indfald ...

Det er ord, som man gerne kunne sætte i gulddramme som vidnesbyrd om en adelsmand, der levede op til de gyldne kæders forpligtelse.

Med tanken på vore sædvanlige barrierer over for ny erkendelse må man beundre, at denne mand straks har forstået Holbergs digt efter dets hensigt. Ifølge Ehrencron-Müllers Holbergbibliografi (II, s. 134) forekommer der ikke andre positive udtalelser fra den umiddelbare samtid end denne af Rantzau.